

דפים פד – פו

קמב. האם נקנים הפירות באופנים הבאים:

- א. מדד המוכר את הפירות והניחם ע"ג קרקע הסיטמא.
- ב. שני שותפים בחצר, שאחד מהם מקנה לשני פירות ע"י הנחתם בחצרם המשותפת.
- ג. מדד המוכר והניחם בתוך קופתו של הלוקח — בסיטמא.
- ד. הנחת הפירות בתוך קופתו של הלוקח — ברשות הרבים.
- ה. הנחת הפירות בתוך קופתו של הלוקח — בתוך רשותו של מוכר.
- ו. הנחת הפירות בכליו של מוכר — בתוך רשותו של הלוקח.
- ז. משך או הגביה פירות המונחים בכליו של מוכר.

- א. ר' אסי אמר ר' יוחנן: קנה, כאילו הניחם ברשותו של לוקח. ור' זירא חלק על דבריו, וכן הוכיחו מדברי ר' יעקב בשם ריו"ח, שלא קנה. (וכן הלכה. ר, ז).
- ב. לר' אסי — קנה (בשמדד המוכר והניח), ולר' זירא לא קנה. (וכן הלכה. ויש מי שכתב שאפשר שקונים כדי להיות שותפים במקח. ע' קצוה"ח קעו, א).
- ג. קנה. (ודוקא כשמדד, או כשאמר לו המוכר: לך וקנה. תוס' ועוד).
- ד. רב פפא אמר שלא קנה. (וכן הלכה). ולר' אסי — כתבו ראשונים — קנה.
- ה. רב ששת הסתפק בדבר. ודוקא בסתם, אבל אם אמר לו 'לך וקנה בכלי זה', שאז הריהו כמשאל את מקומו עבורו, וכן במקום שאינו מקפיד על הכנסת כליו שם, כ'מקום חיקה וקלתה' — קנה. (להלכה — לא קנה. י"א בודאי וי"א מספק — שלא פשטו בגמרא את הספק).
- ו. אין הדבר ברור, (שאת ההוכחה מהברייתא דחו, שאפשר להעמידה כשפרקן ללא כלי). ויש מן הפוסקים שתלו זאת בספק הקודם (דסעיף ה), שאם שם קנה כאן לא קנה, ואם להפך — להפך. וי"פ שלא קנה בודאי — ע' רי"ף, רמב"ם רמב"ן ורא"ש).
- ז. שיטת התוס', הרא"ש, ועוד — שקונה. ואולם יש חולקים — ע' רמב"ן ושא"ר. וע' שער המלך — גניבה ג, ב.

דף פו

קמג. א. האם קנין 'משיכה' או 'חצר' חלים ללא מדידה או ללא פסיקת דמים?
ב. האם הם חלים בחפצים שדרכם בהגבהה?

- א. שנינו במשנה 'משך ולא מדד' — קנה. ואולם מבואר בגמרא שאם אמר לו 'כור בשלשים' וכדומה, שמקפיד על כמות מסוימת, לא פחות ולא יותר, כל שלא גמר למדוד כור — לא קנה ושניהם חוזרים. (אבל אם הוסיף 'סאה בסלע' — ראשון ראשון קנה. ואפילו ב'כור בשלשים' — דוקא בהנחה לכליו וכדו' לא קנה, אבל אם משך הלוקח, כל סאה וסאה שמשך — קנה. ראשונים. וי"א שאם הקדים לו שכרו — ראשון ראשון קנה. ע' בזה במתנ"א, מכירה א). וכן בסטמא או ברשות של שניהם — לא קנו כליו של לוקח אלא במדידת המוכר והנחה לתוכם, או עד שיאמר לו 'לך וקנה'. ראשונים. (נתן לתוך כליו ללא מדידה — ע' רא"ש ונמו"י).
- ללא פסיקת דמים — לא קנה, שאין כאן סמיכות דעת. ובשעה שיפסוק (והפירות בחצרו וכדו') — יחול הקנין. (ויש אופנים שהפסיקה אינה מעכבת — בדבר שדמיו קצובים, או שקבעו כפי שישמו ג' בני אדם, ועוד אופנים — ע' בפוסקים חו"מ ר, ז).

ב. דברים שדרכם להגביה — אינם נקנים במשיכה, אבל נקנים בקנין 'חצר'. (עתוס' ד"ה והא). (ונחלקו תנאים בבהמה דקה — לפי שאין הגבהתה נוחה).

דף (פה) פז

קמד. המוכר לחברו דברים הנמדדים (כגון פירות, יין ושמן) — מתי רגע חלות הקנין, באופנים דלהלן:

- א. מדד המוכר בכלי המוכר.
- ב. מדד המוכר בכלי הלוקח.
- ג. מדד המוכר בכלי שאול.
- ד. סרסור שמדד.

א. לא קנה הלוקח אפילו משנתמלאת המדה, עד שלא משך או עשה קנין אחר. (וגם אם מדד ברשות הלוקח לא קנה. אך י"א דמשום הספק הוא וי"א מודאי. וכנ"ל בשאלה קמב). (ואפילו היו שנתות במדה. טור חו"מ ר. והרמ"א שם (י) הביאו בלשון 'ש אומרים').

ב. ראשון ראשון שנכנס לכלי — קנה. (ובלבד שהיו בו שנתות ולא הכליל את כל הכמות כיחידה אחת כגון 'כור בשלשים' אלא הוסיף 'סאה בסלע', וכנ"ל). ואם ברשות הרבים — לא קנה.

ג. עד שלא נתמלאה המדה — ברשות מוכר, (שדעת המשאיל להשאיל הכלי למוכר כל עוד הוא עסוק בו במדידה). נתמלאת המדה — ברשות הקונה. (וגם כשהמוכר מודד, לפי שדעת המשאיל, שמעתה הכלי מושאל לקונה, לצורך העברת הסחורה).

(ואם המדידה נעשתה ברשות לוקח, וכוונתו לקנות בקנין 'חצר' — שיטת הרמ"ה שקנה עוד קודם שנתמלאה המדה, וכלי של אדם שלישי אינו מעכב הקנין).

ואפילו אם היה זה כלי של סרסור, כיון שאינו שם — אין המקח ברשותו אלא ברשות המוכר והקונה.

ד. לשיטת רשב"ם — מתחילת המדידה וגם לאחר שנתמלאת — המקח ברשות הסרסור, שהרי הוא קונה לעצמו, ומוכר. ולריב"ם ועוד — הסרסור לא קנה, אלא שאחראי הוא על נזקים. (ולכאורה נ' שגם כשנתמלאת המדה, עדיין המקח של המוכר).

מדידת הלוקח — מחלוקת הפוסקים. ע' חו"מ ר, ח.

דפים פז — פח

קמה. השולח את בנו אצל חנוני ומטבע בידו, ומדד לו החנוני שמן ונתן לו עודף המגיע לו, ובחזרתו, שבר הבן את הצלוחית עם השמן ואבד את המעות —

א. האם החנוני חייב באחריות השמן והמעות?

ב. האם חייב על הצלוחית כאשר: (1) החנוני מוכר גם את הצלוחית. (2) הצלוחית שייכת לקונה ושלחה עם בנו למלאותה. (3) הצלוחית של הקונה, והחנוני נטלה למוד בה לאחרים. (4) הצלוחית של הקונה והוא מוכר צלוחיות, ונטלה החנוני על מנת לבקרה.

א. חכמים מחייבים, שלא שלחו אלא להודיעו שהוא נצרך לשמן, אבל לא שישלחנו עם הקטן. ור' יהודה פוטר, ששלחו כדי לשגרו בידו. (והלכה כחכמים. קפח, ב. ואם פרש ואמר 'שלח לי בידו' — פטור).